

HØJESTERETS DOM

afsagt tirsdag den 16. april 2024

Sag 105/2023

(2. afdeling)

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Berit Ernst, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Helsingør den 28. april 2022 (10-4136/2021) og af Østre Landsrets 15. afdeling den 10. august 2023 (S-1379-22).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Poul Dahl Jensen, Michael Reklings, Kurt Rasmussen, Ole Hasselgaard og Søren Højgaard Mørup.

Påstande

Dommen er anket af T med påstand om formildelse af straffen, herunder således at straffen gøres betinget, eventuelt med vilkår om samfundstjeneste.

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om stadfæstelse af landsrettens dom.

Supplerende sagsfremstilling

T er ved Retten i Lyngbys dom af 25. juni 2023 straffet med en bøde på 55.000 kr. for overtrædelser af selskabsloven og bogføringsloven i perioden fra 2018 til 2020.

Den 1. september 2023 vedtog T en bøde på 3.000 kr. for en overtrædelse af færdselsloven begået den 6. juni 2023.

Til brug for sagens behandling i Højesteret har Kriminalforsorgen den 28. februar 2024 udarbejdet en ny undersøgelse i henhold til retsplejelovens § 808 vedrørende T. Det fremgår heraf, at han fortsat er skønnet egnet til at modtage en hel eller delvis betinget dom, herunder med vilkår om samfundstjeneste.

Retsgrundlag

Ved lov nr. 152 af 18. februar 2015 om ændring af bl.a. straffeloven er reglerne om samfundstjeneste revideret med henblik på en øget anvendelse af samfundstjeneste som alternativ til ubetinget fængsel.

Af bemærkningerne til lovforslaget (Folketingstidende 2014-15, 1. samling, tillæg A, lovforslag nr. L 50, s. 11 ff.) fremgår, at lovforslaget bygger på Straffelovrådets betænkning nr. 1545/2014 om samfundstjeneste mv. Endvidere fremgår bl.a.:

”4. Samfundstjenestens anvendelsesområde

...

4.2. Lovforslagets udformning

...

4.2.5.1.

...

Sammenfattende er der således efter Straffelovrådets opfattelse nu et solidt erfaringsgrundlag for at fastslå, at samfundstjeneste er en velegnet og passende straf i mange sager om simpel vold.

Samtidig er simpel vold (straffelovens § 244) den form for kriminalitet, hvor der hyppigst idømmes ubetinget fængsel både i området indtil 3 måneders fængsel og i området indtil 1 års fængsel. Endvidere er et betydeligt antal af disse ubetingede fængselsdomme idømt en person, som ikke tidligere er straffet for vold. Selv om voldssager allerede er den form for kriminalitet uden for færdselsområdet, hvor der afsiges flest domme til samfundstjeneste, er der således samtidig et betydeligt potentiale for en øget anvendelse af samfundstjeneste i voldssager.

Efter Straffelovrådets opfattelse er det på denne baggrund nærliggende, hvis der ønskes en udvidet anvendelse af samfundstjeneste, at lægge op til, at samfundstjeneste fremover bør kunne anvendes i sager om simpel vold (straffelovens § 244) ligesom i andre sager, dvs. at de almindelige krav med hensyn til egnethed og omfanget og alvoren af eventuel tidligere kriminalitet skal være opfyldt, men at det ikke herudover kræves, at særlige grunde taler for anvendelse af samfundstjeneste. Dette vil efter Straffelovrådets opfattelse i vidt omfang ligge i forlængelse af den praksis, som allerede har udviklet sig, hvorefter samfundstjeneste hyppigt anvendes i sager om simpel vold, hvis der forud for volden har været uoverensstemmelser mellem gerningsmanden og forurettede, eller hvis gerningsmanden er ung. Denne udvikling har som nævnt ikke haft negative konsekven-

ser, og i sager om simpel vold, hvor de generelle forhold, som kan tale imod en anvendelse af samfundstjeneste, ikke foreligger, ser Straffelovrådet ingen betænkeligheder i en fortsat udvikling i retspraksis i retning af øget anvendelse af samfundstjeneste også i tilfælde, hvor der ikke har været forudgående uoverensstemmelser og gerningsmanden ikke er ung. Derimod bør der – ligesom i dag – også i sager om simpel vold fortsat udvises tilbageholdenhed med at anvende samfundstjeneste i tilfælde, hvor der er tale om mere organiseret kriminalitet, eller hvor forurettede er påført betydelige fysiske eller psykiske skader. Det samme gælder som udgangspunkt, hvis volden er udøvet over for et særligt værgeløst offer eller en tilfældig forbipasserende.

...

4.2.6. Justitsministeriet er enig i Straffelovrådets overvejelser og forslag, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse med rådets lovudkast.”

I forbindelse med lovforslagets behandling besvarede justitsministeren bl.a. følgende spørgsmål stillet af Folketingets Retsudvalg:

”Spørgsmål nr. 19 vedrørende forslag til lov om ændring af straffeloven og lov om fuldbyrdelse af straf m.v. (Samfundstjeneste m.v.) (L 50):

”Vil ministeren i forlængelse af svar på spørgsmål 8 fremsende konkrete eksempler på sagstyper, der vil være omfattet af den foreslåede, snævre udvidelse af adgangen til at benytte samfundstjeneste i sager om simpel vold?”

Svar:

1. Efter lovforslaget vil det uændret være retten, der i den enkelte sag skal vurdere, om det vil være forsvarligt, at den konkrete gerningsmand straffes med samfundstjeneste. Det vil dermed også være op til domstolene at udmønte den foreslåede mindre udvidelse af anvendelsen af samfundstjeneste i konkrete sager om simpel vold inden for de retningslinjer, der fremgår af lovforslagets bemærkninger, og som er gengivet i besvarelsen af spørgsmål nr. 8 vedrørende lovforslaget. De nævnte retningslinjer er endvidere nærmere omtalt i kapitel 3, afsnit 7.4.3 og 7.4.4, i Straffelovrådets betænkning nr. 1545/2014 om samfundstjeneste mv., der er en del af forarbejderne til de foreslåede lovændringer.

Nedenfor opstilles nogle eksempler på tilfælde af simpel vold (straffelovens § 244), som forudsættes at ligge inden for de nævnte retningslinjer. Der er dermed tale om eksempler på tilfælde, hvor der med lovforslaget lægges op til en lidt videre anvendelse af samfundstjeneste end i dag. I alle eksemplerne er det forudsat, at gerningsmanden ikke tidligere er straffet for vold, og at den forurettede ikke pådrager sig alvorlige skader.

Det bemærkes, at spørgsmålet om at udmåle en betinget dom med vilkår om samfundstjeneste – ligesom i dag – altid vil bero på en konkret vurdering af samtlige omstændigheder i sagen. Det er ikke udelukket, at en gerningsmand i tilfælde som i eksemplerne efter gældende ret vil kunne få en betinget dom med vilkår om samfundstjeneste, eller at en sådan gerningsmand efter en vedtagelse af lovforslaget vil kunne blive straffet med ubetinget fængsel.

Det bemærkes desuden, at udmålingen af en eventuel fængselsstrafs længde ligeledes foretages af domstolene på baggrund af en konkret vurdering af samtlige omstændigheder i sagen. De strafpositioner, der er nævnt i eksemplerne, baserer sig således på generelle overvejelser på baggrund af praksis på området, uden at det dermed ligger fast, at sager, der ud fra beskrivelsen i eksemplerne er af tilsvarende karakter, vil få samme udfald.

2. Som eksempler af den omhandlede karakter kan nævnes følgende:

...

Eksempel 4

En far til to (D) i begyndelsen af 40'erne er kommet hurtigt ud af døren på arbejde, da han skal hente sine børn i institution. Undervejs i bilen ringer hans chef på mobiltelefonen om en hasteopgave. D besvarer opkaldet og fortsætter kørslen, selv om han ikke har håndfri telefon. En anden bilist (F) dytter flere gange ad D. Efter nogle minutter standser både D og F og stiger ud af deres biler. D slår ud mod F med knyttet hånd og rammer ham overfladisk på kæben. Retten udmåler straffen til 40 dages fængsel.

Spørgsmål nr. 20 vedrørende forslag til lov om ændring af straffeloven og lov om fuldbyrdelse af straf m.v. (Samfundstjeneste m.v.) (L 50):

”Vil ministeren bekræfte, at domstolene fremover vil skulle være særdeles tilbageholdende i forhold til at benytte samfundstjeneste i voldssager relateret til organiseret kriminalitet, i voldssager, hvor der er opstået fysiske eller psykiske skader, der ikke er helt ubetydelige, og i voldssager, der er udøvet mod et værgeløst offer eller eksempelvis en tilfældigt forbipasserende?”

Svar:

...

Som det ligeledes fremgår af de bemærkninger fra lovforslaget, som er citeret i svaret på spørgsmål nr. 8, er det også som i dag udgangspunktet, at der bør udvises tilbageholdenhed med at anvende samfundstjeneste, hvis volden er udøvet over for et særligt værgeløst offer eller en tilfældig forbipasserende. Sager af denne karakter er altså ikke helt på linje med sager med organiseret kriminalitet eller med betydelige fysiske eller psykiske skader, men det er også efter lovforslaget stadig udgangspunktet, at der bør udvises tilbageholdenhed med at anvende samfundstjeneste i sådanne sager.”

Anbringender

T har anført navnlig, at der ikke er tale om en klassisk trafikalk uoverensstemmelse. Et eventuelt udgangspunkt om ubetinget fængsel i sager om vold i trafikken gælder derfor ikke for et voldsforhold som det foreliggende. Volden har herudover alene medført begrænsede følger for forurettede.

Han har særdeles gode personlige forhold og er ikke tidligere straffet af betydning for sagen. Kriminalforsorgen har fundet ham egnet til at modtage en hel eller delvis betinget dom, herunder med vilkår om samfundstjeneste.

Der skal derfor ske formildelse af straffen.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at landsrettens strafudmåling er passende. Normalstraffen for et knytnæveslag i ansigtet er 40 dages fængsel, når der er tale om vold begået i trafikken.

Der er ikke grundlag for at gøre straffen betinget, herunder med vilkår om samfundstjeneste. Voldsforholdets karakter og grovhed taler for en ubetinget fængselsstraf. Også omstændighederne ved voldsudøvelsen taler for en ubetinget fængselsstraf. Landsretten har lagt til grund, at der er tale om meningsløs vold i trafikken, hvilket i praksis som udgangspunkt straffes med ubetinget fængsel.

Voldsforholdet må herudover sidestilles med vold begået over for en tilfældig forbipasserende, idet forurettede befandt sig tilfældigt på parkeringspladsen og ikke gav anledning til volden. Det følger af forarbejderne til lov nr. 152 af 18. februar 2015 om ændring af reglerne for samfundstjeneste mv., at der i en sådan situation bør udvises tilbageholdenhed med anvendelse af samfundstjeneste. Straffen bør derfor gøres ubetinget, uanset at tiltalte ikke tidligere er straffet for lignende kriminalitet og har gode personlige forhold, og uanset at voldsudøvelsen kun har haft begrænsede følger.

Højesterets begrundelse og resultat

T er fundet skyldig i vold efter straffelovens § 244. Volden blev begået den 3. november 2021 ca. kl. 15.05 på en parkeringsplads. Volden bestod i, at T først skubbede forurettede F i brystet med knyttet hånd. Dernæst slog T ham i ansigtet én gang med knyttet hånd. Voldsudøvelsen skete, efter at T havde banket på Fs bil for at få hans opmærksomhed med henblik på at få ham til at flytte bilen, og F var steget ud af sin bil. Der blev ikke på skadestuen fundet synlige mærker på F efter voldsudøvelsen.

T blev ved byrettens dom idømt fængsel i 40 dage, der blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste. Landsretten ændrede straffen til ubetinget fængsel i 40 dage.

For Højesteret angår sagen straffastsættelsen.

Højesteret tiltræder, at straffen er fastsat til fængsel i 40 dage.

Når henses til karakteren af den udøvede vold og til Ts alder, er der ikke grundlag for at gøre straffen betinget uden vilkår om samfundstjeneste.

Spørgsmålet er herefter, om straffen på fængsel i 40 dage skal være ubetinget eller gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste.

Ved lov nr. 152 af 18. februar 2015 om ændring af bl.a. straffeloven blev reglerne om samfundstjeneste revideret med henblik på en øget anvendelse af samfundstjeneste som alternativ til ubetinget fængsel. Det fremgår af forarbejderne (Folketingstidende 2014-15, 1. samling, tillæg A, lovforslag nr. L 50, s. 13), at der med forslaget tilsigtedes en øget anvendelse af samfundstjeneste i sager om simpel vold i førstegangstilfælde, også hvor der ikke har været forudgående uoverensstemmelser mellem gerningsmanden og forurettede. Dog skal der som udgangspunkt udvises tilbageholdenhed med at anvende samfundstjeneste bl.a., hvis volden er udøvet over for en tilfældig forbipasserende.

Som det fremgår af forarbejderne, kan anvendelse af samfundstjeneste komme på tale, uanset om der har været en forudgående uoverensstemmelse mellem gerningsmanden og forurettede. Højesteret finder, at dette også må gælde i sager om vold i trafikken.

Vold i trafikken kan imidlertid – afhængigt af forløbet forud for voldsudøvelsen – have karakter af vold mod en tilfældig forbipasserende, hvor der efter forarbejderne skal udvises tilbageholdenhed med at anvende samfundstjeneste.

Vold mod en tilfældig forbipasserende foreligger, hvor gerningsmanden på gaden eller et andet offentligt tilgængeligt sted overfalder en ham ubekendt person, oftest uden nogen foranledning i ord eller handlinger fra den overfaldnes side.

Spørgsmålet er herefter, om der i det foreliggende tilfælde er tale om vold mod en tilfældig forbipasserende.

T kendte ikke F på forhånd. T bankede på hans bil for at få ham til at flytte bilen. F stod ud af bilen, og efter en kort ordveksling skubbede og dernæst slog T ham i ansigtet med knyttet hånd.

Efter landsrettens bevisresultat lægger Højesteret til grund, at F hverken med ord eller handlinger havde givet T anledning til voldsudøvelsen.

Højesteret finder, at der under de foreliggende omstændigheder er tale om vold mod en tilfældig forbipasserende eller et forhold, der må sidestilles hermed.

Herefter, og da der ikke i øvrigt foreligger særlige omstændigheder, som kan føre til, at straffen gøres betinget med vilkår om samfundstjeneste, tiltræder Højesteret, at straffen er fastsat til ubetinget fængsel i 40 dage.

Højesteret stadfæster derfor landsrettens dom.

Thi kendes for ret:

Landsrettens dom stadfæstes.

Statskassen skal betale sagens omkostninger for Højesteret.